



Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De quatuor Hominum nouissimis - Qvi Qvidem Sacri Adventvs Qvatvor
Hebdomadis accommodati: Sed & Concionvm Fvnebrivm materiam
abunde suppeditant

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

Feria 6. post Dom. 3. De æternitate infernalium pœnarum disputar, &
ostendit omnino nunquam finiendas, nec vllam spem redemptionis
superesse damnatis contra Origenem, qui olim contrarium sensit. Esse ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56226](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56226)

FERIA SEXTA.

DE ÆTERNITATE POENARUM infernalium.

Partitio.

- I. De pœnitentia non procrastinanda.
- II. Quod inferni pœnæ sint æternæ.
- III. Cur iustum sic inferni pœnæ æternæ.
- IV. Qui corpus in pœnis æternæ.

Memorare nouissima tua, ac præsertim æternitatem pœnarum infernalium, & in æternum non peccabis, Eccles. 7.

FIGVRA.

Ierem. 17.

DESCRIBIT Ieremias Propheta ignem, quæ Dominus ad vindictam scelerum, hominumque flagitia castiganda immisurum se comminatur; ignem furoris & indignationis, qui in æternum non extinguetur. Sæpe mecum tacitus cogitavi, quisna ignis ille fuerit, quidque per eundem Dominus designare voluerit. Verum S. Patrum vestigiis insistens, eorumque expositionibus acquiescens, credidi sub prophetiæ huius involucris pœnas infernales designari, quæ in igne semper ardenti, æque diuina indignatione, ad delicta impiorum castiganda, eorumque iniustitias coarguendas, iugiter accenso consistunt; pœnas inquam æternas, sine & termino carentes, ac perpetuo duraturas, vereque metuendas. Super his hodiernæ orationis ædificium construam: utq; Spiritus Paraclitus, & gloriosissima Dei Maria auxilio & precibus adesse dignentur, nostras illis preces, prius AVE MARIA recitando, offeramus.

- I. Nihil in sacris literis magis obuium est, quam ad pœnitentiam mature, & dum tempus adest opportunum, agendum, bonaque opera interea dum hic operari licet, edenda, exhortatio: nulla namque post hanc vitam eius agendæ superest, spes nullus veniæ, aut misericordiæ est locus, nullaque expectanda redemptio, tunc scilicet in casum vota præ-

Tom. 4. Bess. Adueni.

cesque funduntur, nam pœnæ cum semel cœperint, numquam desinent, sed in æternum duraturæ sunt. Primus testis sit Paulus: *Operemur bonum dum tempus habemus*: nam Gal. 6. post hanc vitam nulla operandi spes restat, nullum amplius tempus, nulli dies, nulli supererunt anni: sed vna æternitate in æternum extendenda tempora dimetiuntur.

Vates regius, æternitatem hanc prælagiens, genibus in terram prostratis, oculisque in cœlum erectis, gemens obsecrabat: *Conuertere Domine & eripe animam meam, saluum me fac propter misericordiam tuam: quoniam non est in morte qui memor sit tui*, nemo inquam, qui te post hanc vitam laudet, benedicat, tibi que confiteatur, ac multo minus qui per pœnitentiam ad te conuertatur. O verba aspera, atque omnem misericordiam excludentia! si interea dum viuimus pœnitentiam non egerimus, post mortem nemo eandem sese agere posse speret. Quid igitur cogitas impudens & contumax peccator, qui de pœnitentia agenda modo parum sollicitus es? qui vitæ florem elabi sinis, vitis tempus trahis, omnemque ætatem peccando consumis, vitæ emendationem pœnitentiamque in senectutem vltimam & decrepitam differens: forsitan post mortem pœnitentiæ tempus putas superesse; sed erras, post fata siquidem sera est vitæ melioris promissio.

Prudens paterfamilias verno & æstiuo tē. Simile. pore, quando oportunitas est optima, ædificia collapsa restaurat, macerias dissolutas reparat, nec in tempus hibernū dum hyems & procellæ brumales sauiunt, id ipsum differt. Prouidus etiam nauarchus interea dum æquora strata silent, & mare tranquillum est, quæ navigationi per opportuna sunt comparat, laxatas nauis compages restaurat, ac sese aduersus tempestatem communit: ne forte procella inopinato superueniente, ventisque vehementer ingruentibus graue naufragii periculum incurrat, ac tum restorationem nauis, cum minus opportunum est, adornare compellatur; Ita quoque quam diu vitæ huius malacia & tranquillitas arridet, diligenter præparanda sunt ea quæ ad æter-

E c r i u s

rius vitæ iter necessaria videntur: bona inquam & sincera confessio, integra ac plena satisfactio, fidelis contritio, ac sancta pœnitentia, ne fortasse repentina diuinorum iudiciorum procella oppressi, tum cum voluerimus, eandem minus agere valeamus.

Luc. 14.

Egregia id Dominus similitudine demonstrauit, *Quis rex, inquit, iturus committere bellum cum alio rege, non prius cogitat sedens, si possit in decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se? Alioqui illo ad huc longius agente, legationem mittens rogat ea que pacis sunt.* O infœlix & stolidus peccator, qui quotidie regni cœlorum, Angelos & dæmones numinis sui maiestate percellenti, cuiusque potentia tanta est, vt terram respiciat & faciat eam tremere, aduersaris, qua fronte bellum ei indicere audes? cur non potius mille per diem preces, quæ sunt veri animæ legari, præmittis, quæ pacem postulent? cur non peccatorum veniam flagitas, interea dum adhuc procul abest? noli expectare cum diuinæ iustitiæ mucro ceruicibus impendet, noli in alteram vitam pœnitentiam differre: tunc namque omnis conuersio inutilis erit.

2. Par. 13.

Hinc sapienter olim dixisse mihi visus est Abia Rex Iuda, qui post Ieroboam regnum tenuit, *Fili Israël, nolite pugnare contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non vobis expedit.* Quasi diceret: Tempus veniet, quo pacem desiderabitis, sed denegabitur vobis. Hisdem verbis alloqui cæcos illos peccatores volo, qui instar gigantum cœlo bellum mouent; montem monti imponere gestientes, superbiam superbiæ, peccatum peccato addentes: *Peccatores nolite pugnare contra Dominum patrum vestrorum, quia non vobis expedit:* cupietis enim pacem, sed minime impetrare poteritis, ac merendum est, ne idem vobis accidat; quod impio Antiocho Regi Syriæ.

3. Mach. 9.

Hic enim cum sæpius cœlo bellum indixisset variæque in dilectum Deo populum crudelitatis genera exercuisset; pacem tandem aliquando inire volens, ingratiudinisque suæ veniam postulans, nunquam meruit exaudiri, orabat, nimirum, *Deum, à quo*

Reb. 12.

non erat misericordiam consecutus. Idem omnino accidit profano Esau, de quo Paulus scribit, *Quod non inuenit locum pœnitentiæ, quæmus cum lachrymis exquisisset eam.* Non quod hinc efficere velim, pœnitentiam ad omnia peccatorum genera expianda non sufficere: at quod pœnitentia illius sincera non esset, sed fucata, qualem vt plurimum ostendunt ii, qui eandem vsque in vltimum vitæ articulum differunt: quod figura è libris Moisaicis petita manifestum faciet.

Permisi olim Dominus, vt si quis inter Israelitas domum in ciuitate libera vèdidisset, isera anni spatium, per soluto precio eandem repeteret ac redimere posset: si vero anni spatium elapsum foret, nulla eius habendæ spes superesset. Origenes misterium exponens, ait per domum hanc, cœlesti illud habitaculum designari, de quo locutus Apostolus ait, *Domum habemus non manu factam, 2. Cor. 5. æternam in cœlis.* Peccator itaque magnæ huius ciuitatis inquilinus & eius, dum aliquod peccatum admittit, turpiter eam diuidit, sed infinita legislatoris bonitas integrum vitæ huius annum elargitus est, quo eandem pœnitentiæ operibus redimat, sed illo euoluto nullum amplius emendii ius aut spes superest, nec in altero mundo vllus veniæ locus restat.

Eleganter hoc expressit Psalmographus, *Psalm. 87.* dicens: *Numquid mortuis facies mirabilia, aut medici suscitabunt, & confitebuntur tibi? numquid narrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione? numquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua, & iustitia tua in terra oblivionis.* Quem locum S. Hieron. exponens, ait loco, aut medici suscitabunt? vt Vulgata habet, *Hebraicos fontes præferre, aut gigantes resurgent & confitebuntur? & per illos gigantes intelligi Angelos, idque propter vires, quæ naturaliter illis insunt.* Ira namque illos appellauit Iob, *Sed & gigantes gemunt sub aquis tormenorum, quæ interpretatio si locum capiat, indicare Psalmista voluit: si Angeli de resurrectione desperent, multo minus homines fragiles & imbecilles posse ad vitam resurgere.*

Equi-

E quibus omnibus conatus sum ostendere, nullam post hanc vitam gratiam sperare, & animas quæ semel infernalibus suppliciis traditæ sunt, nullam redemptionem aut misericordiam expectare debere, denique pœnas quæ apud inferos tolerandæ sunt, semper duraturas, & nullo vnquam æuo terminandas. Quod ipsum si assidue animo voluerimus, ac mo nostrum, credo, esset, quin mundum desereret, solitudinem amaret, ac vitam monasticam amplecteretur. Hinc beatus mihi dixisse visus est Salomon:

Ecclesi. 7.

Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Nullum enim, ô homo, aduersus scelera tua peccandique consuetudinem antidotum melius aut salutaris, quam infernalium pœnarum æternitatem semper ob oculos habere. Hanc hodie animabus vestris insculpere conabor, duas in partes diuisam: prima disquiram, num pœnæ illæ æternæ sint; altera, num æquum sit & iustum, tanta eisdem temporis periodo circumscribi, & omnem duobus huius circuli inclusam æternitatem, ad oculum demonstrabo.

Error Ori- Fuerunt olim aliqui, à veritate & vniuersalis, qui falsi omnium Christianorum fide nimium credebat, quantum recedentes, qui crediderunt ac dæmones cuerunt, pœnas infernales non futuras æternas, sed eas tandem aliquando, quæ Dei aliquando misericordia est in tempore finiendas, dam- redimen- natosq; demum suppliciis eripiendos. Hunc dos: in Origene errorem culpauit Augustinus; credebat enim ille, dæmones aliquando à pœnis inferni liberatum iri, eorum supplicia finem habitura, Deumque post longa annorum curricula iis reconciliandum. Sed à longo iam tempore opinio hæc velut erronea, & Scripturæ auctoritatibus, & maxime loco Apocalyp. 20. repugnans, ab Ecclesia condemnata fuit. Quod & euidentissima ratione asseri potest: Si enim dæmones Orco aliquando eximi, à suppliciis liberari, damnatioq; eorum finem debet accipere; ipsi quoque ad eundem modum, Angeli cælo deturbati, æternaque beatitudine detru-di possent, atque ita nihil de ipsa beatitudine certi statui.

II. Alij quoque, sed longe post tempora Ori-

genis, eodem imbuti errore, crediderunt, ipsam damnatorum pœnam finem habituram. Innitebantur hi potissimum verbis illis Matthæi, quibus dicitur sceleratus quidam à iudice carceri traditus, è quo non egressurus sit, donec nouissimum quadrante *Matth. 5.* persoluerit; unde inferebant eum debito persoluto liberandum, sed errabant, nam donec hoc loco non inuuit, eos tandem aliquando egressuros aut liberatum iri, sed negatiue hic capitur, vt in plerisque aliis Scripturæ locis, & imprimis illo Genesios: *Coruus non est reuersus, donec siccarentur aquæ; constat tamen, coruum non amplius ad arcam rediisse; item illo Psalmorum: Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum;* neque enim hic inuuitur, Christum, post omnium gentium conuersionem, non amplius, ad Patris dexteram confesurum, sed in omnem æternitatem eandem sedem habiturum; item alibi: *Orietur in diebus eius iustitia & abundantia pacis, donec auferatur luna;* id est, in sempiternum; certum est enim, lucidum illum orbem nunquam auferendum. Adeo vt ipsum donec hoc & aliis locis pro æternitate capiatur.

Nemo igitur sibi persuadeat, pœnas has aliquando terminandas; aut neget, easdem perpetuas esse, certum namque est, nunquam eas finem habituras. Vnde Innocentius Papa tertius: *Nullus ergo sibi blandiatur, contemptis & dicat: Quia Deus non in finem irascetur, nec mundi c. 10. in æternum indignabitur, sed miserationes eius super omnia operatus; quia cum iratus fuerit, non obliuiscetur misereri, nec quidquam eorum, qua fecit Deus, odium. O spes inanis! ô falsa præsumptio! Non credat, frustra errore deceptus, quod aliquo pretio sit redimendus, quoniam in inferno nulla est redemptio. ô verba horrorem nobis & metum incutientia, quæque vel ferreum percellere pectus queant.*

Hanc igitur vobiscum interdum æternitatem cogitate, rationis eam trutinam ponderate, iudicii que vna eam dimetiamini: neque enim commentum est aut anilis fabula. Ipsa namque in impios ferenda sententia, esse. non aliter feretur, *Ita maledicti in ignem æternum, Matth. 25. Marc. 3.*

num. & ibidem: *ibunt in supplicium in aeternum.*
1. Thiss. 1. Marcus Euangelista tantundem habet: *Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habet remissionem in aeternum, sed reus erit aeterni delicti. Aeternitatem hanc quoque toties inculcauit Paulus: Qui poenas dabunt in interitu aeternas, à facie Domini. & à gloria virtutis eius. Item Iudas in Epistola sua Canonica, primo namque de Angelorum ruina loquens, ait: Angelos vinculis aeternis sub caligine reſervauit. Deinde de hominum damnatione: Sicut Sodom & Gemoirba, & finitima ciuitates simili modo fornicata, & abeuntes post carnem altera, facta sunt in exemplum ignis aeterni poenam sustinentes. Item in Apocalypsi sua Ioannes: Fumus tormentorum eorum ascendet in saecula saeculorum, nec habent requiem donec nocte qui adorauerunt bestiam. E quibus omnibus concludamus necesse est, poenas has in aeternum duraturas.*
 Dicant & symbolum suum Prophetæ: Quotquot de tartari suppliciis olim locuti sunt, aeternitatem iis semper affinxerunt. Imprimis Ieremias, ille, inquam, qui annorum spatio, sub tribus Regibus Iudæ, Iosia nimirum, Ioachin, & Sedechia Ierosolymis vaticinatus est, ac tandem post vrbis excidium captiuus in Aegyptum abductus, vbi à furentis populi multitudine, (vt quidem sentit Hieronymus) lapidibus obrutus expirauit, is, inquam, hoc de iisdem testimonium dedit: *Et relinqueris sola ab hereditate tua, quam dedi tibi, & seruire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras, quoniam ignem succendisti in furore meo, usque in aeternum ardebis.* Et post sex capitum interuallum: *Et dabo vos in opprobrium sempiternum, & in ignominiam aeternam, quam nunquam oblivione delibitur.* Hic vtrique poenæ sempiternæ, tormenta non terminanda, & supplicia aeterna designantur. Multoque etiam clarius ac manifestius à Psalmographo: *Non dabit Deo placationem suam, nec pretium redemptionis anima sua.* Perinde ac si dixisset: Omnia apud inferos aeterna, sunt, & omnis spes vana in cassum impij Patri aeterno vnigeniti Filij sanguinem in crucis ara effusum, qui olim iram eius placare & iratum demulcere poterat, offendent; efficax illud lytrum quod olim animæ

Deo reconciliabuntur, tunc inutile & infructuosum erit, ideoque mox subiungit: *Laborauit in aeternum, & vnet adhuc in finem.* Anne maioribus & pragnantioribus testimoniis poenarum perpetuitatem stabilire valeamus?

Obiter tamen notare vos velim verba illa: *Laborauit in aeternum*, quæ hunc sensum dābunt. Semper patietur, nunquam tormenta eius habebunt finem, quidquid enim & quamdiu impij patiuntur, nihil illis proderit: poenas loant, debitum ferendo tolerandoque soluant, peccata flamma expient; debito tamen ne hulum minuunt, eadē post centum annorum myriada manebit obligatio, & iterum ad principium reuocanda. Est namque aeternitas instar orbitæ, semper verentis, & nunquam quiescentis. Si enim à nefario Caino quis pereret; Quanto iam tempore miser apud inferos torqueris? A quinque, responderet, annorum millibus; & à Dathan, Chore, & Abirone: A quot iam annis in inferni barathrum descendisti? dicent, A quater mille annis. Et epulo, quamdiu flamma illa vorax depasta est? dicet, Bis mille propemodum annis. Si deinde ulterius pereretur, quot adhuc anni restarent, responsuros haud dubio existimem omnes, in aeternum, semper, & omne in æuum; nulloque vnquam tempore tormentum nostrum finem habebit. Hæc Bernardus dum cogitat horrefcit, & exclamat: *Subueni mihi Deus meus, priusquam ad tormenta perueniam, priusquam me deuoret ignis gehennæ; priusquam sine termino crucier in inferno.*

Res sunt, Auditores, quæ lachrymis potius, quam verbis explicandæ sunt; ad aeternam gehennam damnari, tormentis perennibus excrucitari, nullam liberationis spem habere; Herculeos etiam animos percellat. Si enim Iacob Patriarcha viginti trium annorum spatio filium quem mortuum putabat, luxit (quando enim Ismaelitæ venditus erat Ioseph, non nisi sedecim habebat annos, quando vero deinde à fratribus agnitus fuit, vnde quadraginta annorum erat, vt è capit. 41. & 42. Geneseos manifestum est.) Porro di-

Nulla im-
 piis redē-
 ptionis
 spes
 perest.

Lib. 1. Met.
 65

Gen. 37

furni

huri huiusce luctus causa erat crudele illud mortis genus, quo filium extinctum putabat, a fera scilicet pessima dilaniatum. Quid nos facere par est, Christiani, cum tot nobis damnatorum animas a diabolis, monstris illis horrendis & terribilibus dilanatas, excruciatas, diu exatas, & tortas tartareisque suppliciis addictas, ob oculos ponimus.

Multi qui æternitatem poenitentiam præ oculis habere ad frugem meliorem conuelli sunt. Plurimi profecto, qui hanc poenitentiam æternitatem perpetuo præ oculis habuere, ad poenitentiam vitæque emendationem conuersi sunt; hi in vepreta, illi in ardentem prunas sese nudos coniecere, alij incultam eremum & vastam solitudinem, poenitentiam agendam ergo, petiere. Dauid quoque Prophetam, regni licet negotiis implicaretur, æternitatem hanc se penumero mente voluebat, ut ipse de se confessus est: *Annos æternos in mente habui. Requæ anni, Deus immortalis!* neque enim hi curli solari distinguuntur, nec in duodecim menses, aut in trecentos sexaginta quinque dies & sex horas diuisi sunt, sed in omne æuum & sæculorum sæcula extenduntur.

Decades annorum, tredecades, centuriæ, chiliades, decades & centuriæ, myriades, centum myriades, chiliades myriades, & myriadam myriades, & si quis ultra numerus dari potest; hic locum non habent, sed in omne tempus annus vnus extenditur. Hic hæretes arithmetice, nec vltimus numeros hos posses extendere, nam post centenas & centies ac milles millenas annorum myriadas tantum erit, quantum prius. Si quidem certum aliquod præfixum esset tempus, quamuis in multa extendere sæcula; liberationem tamen impij parent, & aliquod in tormentis lenimen experirentur, aut saltem equanimis paterentur. Sed frustra; quod exemplo iam declarabo. Consideratè obsecro, vastitatem late patentis oceani, quor aquarum guttas in se continet; & tamen, si post mille annos formica aliquam inde guttulam educeret, & impiis Deus promitteret, tunc demum illos inferno liberandos & supplicii eximendos, quando oceanus esset euacuatus; aliquod illis proculdubio solamen foret, sperarentque serius aut citius, tandem sese gloriæ cælestis com-

potes futuros: Sed vbi dicitur, in æternum, omnis mox spes excluditur, atque hoc ipsum est quod impios ad desperationem cogat, & excruciet.

O æternitas in æternum duratura, o temporis diuturnitas vere metuenda! Hic aures arrigite, peccatores. Ipsa, ipsa impiorum castigatio tormentaque; tanto durabunt tempore, ut, si singuli, qui apud inferos sunt, post decem sæcula vel vnã lachrymulam amitterent, eaque vnũ in locum congregarentur, ingens tandem ille diluuium excitarent, quod etiam totus obrui mundus posset. Nam quemadmodum sæcula in infinitum sese extenderent, ita quoque lacrymæ in infinitum excreverent, atque ipsum infinitum rem finitam, qualis est mundus, facile obruere & absorbere potest. Innuate his tantum volui, ipsam damnationem perpetuam ac perennem fore.

Ostendit id aperte Angelus ille Apocalypicos, quando nimirum lapidem molarem in mare coniecit, dicens: *Hoc impetu mittetur* *Apoe. 18.* *Babylon ciuitas illa magna, & ultra tam non inuenietur.* Visionis huius Angelicæ sensus hic est, Quo impetu lapis hic oceani fundum petit, eodem etiam peccator infernalem abyssum, è qua nunquam amplius eximetur. An non hoc euidenter æternitatem designat?

Hanc mirum in modum exaggerat Gregorius, verbis istis: *Fis ergo miser mors sine* *Lib. 9. Memoriam* *morte, sine sine sine, deficiat sine defectu, quia val. c. 49.* *Et mors uiuit, & sine semper incipit, & deficere deficiat nescit.* Multoque adhuc vehementius & manifestius Bernard. *Procul à beata patria* *Lib. Medis.* *radisi patria exulatis cruciabuntur in gehenna c. 3.* *perpetua, nunquam lucem visuri, nunquam refrigerium adepturi, sed per millia millium annorum in inferno cruciandi, nec vnquam inde liberandi.*

Et sane omnia apud inferos æterna sunt, Figura omnis spes illic veniæ & liberationis perditæ, omnis illinc gratia exulat. Fornax quidem *Dan. 3.* *Babylonica, ut in Daniele legitur, ad quadraginta nouem quidem cubitos flammæ ciculabatur, nunquam tamen ad quinquagesimum, qui est numerus iubilæi, pertingere*

Et 3 eadem

eadem poruere. Designatur hic, in inferno, cuius imaginem fornax hæc gerebat, & ubi flamma semper exerefcit, nullum unquam iubilæum, id est, redemptionem, gratiam, spem esse, sed pœnas in sempiternum extendendas.

Malachias omnium Prophetarum postremus, quique veteri Testamento finem imposuit, & quem S. Hierony. ex Hebræorum traditione Esdræ à secretis fuisse scribit: licet obscure, vere tamen, æternitatem hanc innuit, de iudicio enim extremo locuturus hæc verba præmittit: *Ecce dies veniet succensa quasi caminus, & erunt omnes superbi & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non relinquet eis radicem & germen.*

Malach. 4. Dies scilicet iudicij igne & ardore succensus, peccatores velut stipulam consumet, erunt enim siccæ, aridæ, omnique gratia priuati, itaque eisdem aduret, vt nec germen, nec radicem in iis relicturus sit, quoniam omnè illis veniæ, indulgentiæ liberationisq; spem præcidet, æternis eos incendiis mancipans. Quamdiu enim arboris alicuius radix in terra hæret, arbor germinare & crescere paulatim potest, sed radice sublata, crescendi nulla amplius spes superest. Hæc igitur dies non relinquet illis radicem aut germen, sed impias illas arbores depascet, radicem spei penitus auferet, adeo vt nulla indulgentia, nulla venia, nulla amplius remissio, relaxatio ve expectanda sit, æternum in tormentis sint permaasuræ. O igitur longa temporis diurnitas! ô crudelis æternitas!

Æternitas, inquam, certissime euentura, & inuitabilis. Ita nempe docent id S. Petrus & Iudas Apostoli, atque ita probant: *Sî enim angelis peccantibus non pepercest, sed rudentibus inferni detractos in Taurarum tradidit, cruciandos in iudicium referuati; credendumne est, eum peccatores, flagitiis variis coopertos mitius habiturum? horumne supplicia breuiora erunt & compendiosiora quam Angelorum? nequaquam; Sed vt illi in æternum exercuciabuntur, ita & hi: tali namque ratione sententia prolata est, *Ita maledicti in ignem æternum.**

Accedit ad hæc, quod ipsa æternitas vnum è fidei nostræ capitibus sit, symbolo Apostolorum insertum, *Credo vitam æternam.* quod cum dicis peccator, tantundem dicis, ac si aperte profiteris, Quemadmodum fumiter tenco, in altero mundo æternam bonis vitam paratam esse, quæ omni eos voluptate & gaudio perfundet; ita quoque credo aliam impiis & peccatoribus destinatam, quæ omnibus eos doloribus, calamitatibus, miseriisque inuoluet. Ni hoc esset, cur, obsecro, toties diuinæ literæ horrorem perpetuum, vermem mori nescium, ignem inextinguibilem, supplicium sine fine permanfurum nobis innuerent: ô æternitas! ô desperatio! ô furor!

Vera, inquam, desperatio; omnis siquidem indulgentiæ spes tunc ablata fuerit, misericordiæ ianua occlusa, veniæ denique locus negatus; nam tormenta semper excrefcant, & nunquam minuentur. *Hinc dolor, in eo paucor, stupor, gemitus, & timor horrens; ardebatque miser in igne æterno, in æternum & ultra, ait in Meditationibus Bernardus, sed multo vberius alio in loco oratione ad peccatorem conuersa: Ansequam penitentia te absorbeat, poenitere; priusquam infernus terapiat, peccata tua luge: priusquam in profundum inferni mergaris, negligentia tuas plange: vbi iam non est locus indulgentiæ, vbi modo veniam non est latitia, non poenitendi licentia? vbi viuendi iam non est licentia emendationis: vbi iam non est locus confessionis: quare? quia in inferno nulla est redemptio. ô æternitatem intolerabilem!*

Fierine potest, ô clementissime & mitissime Deus, de quo scriptum est: *Aut obliuiscetur misereri DEVS, aut continebit in ira sua misericordias suas?* Tanto te tempore misericordiarum tuarum obliuisci? Hoc cene, iustissime, rationi consentaneum erit, tuæque iustitiæ respondens? Itane iudex æternæ cum vere & merito de te cecinerit Psalmista: *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Nam quandoquidem pœna quam irrogas, culpæ peccatique malitiæ non vsquequaque responderet, cur delictum temporale cum sit, pœna æterna expietur. Repugnat hoc scilicet verbis illis Apocalypseos: *Quantum glorifi-*

Pœnarum infernalium æternitas articulus fidei est.

Lib. Med.

Serm. 27. de

plange:

vbi iam non est

licentia emendationis:

vbi iam non

est locus confessionis:

quare? quia in inferno

nulla est redemptio.

ô æternitatem intolerabilem!

psal. 76.

psal. 118.

Apoc. 13. *glorificauit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum.* Cur enim cum voluptas & delectatio impiorū exigua & breuis fuerit (quippe de quibus scriptum sit. *Ducunt in bonis diebus suos; & in puncto ad inferna descendunt*) ipsa tamen castigatio & pœna tam diuturna? peccatum vnicō puniri momento potest, cur igitur æternis suppliciis illud expiari necesse? anne hoc æquum est, & rationi consentaneum? sed hoc pluribus iam demonstrare conabor, est enim secundum Concionis nostræ membrum.

III.
Æquissimum est, pœnas infernales perpetuas esse.

Ecclesia fax & lumen Augustinus, cum pluribus demonstrasset, pœnas infernales sempiternas esse, tandem concludens, ait diuinam in hac æternitate tamen misericordiam elucere; nondum ex condigno, & secundum peccatorum grauitatem eadem castigando; ac tantam eorundem malitiam & peruersitatem esse, vt omnia quæ irrogari possent supplicia eorumque acerbiteriam & intentionem lōge antecellant. Adeo vt nulla hic Dei indignatio, sed mera æquitas & iustitia eluceat. Nam, vt bene docet D. Gregorius: *lulum est vt qui in suo æterno peccauit in Deum, in æterno Dei puniatur.* Vt porro cognoscatis quam Iudicis huius sententia æqua sit, & iusta, & cur damnatorum pœnas esse oporteat æternas & perpetuas, aliquot rationes adferam. Prima sit:

Non tam Deus peccatum quam eiusdem malitiam castigat, quæ in voluntate consistit, & si bene matureque attendatur, æterna est. Cur enim putatis peccatorem peccandi finem facere, aut peccatis valedicere? anne ex amore Dei, vel odio peccati, vel metu gehennæ? nequaquam. sed quia vitæ finem instare cernit, quam si putasset vltterius prorogari potuisse, nondum peccandi finem fecisset: cum igitur peruersa illa voluntas æterna sit, æquum est etiam vt pœna, qua eadem expiatur, æterna sit & perpetua. Nam sicut aleones ita lusui addicti sunt, vt ludendi prius finem non faciant, quam candela extincta sit: & quamuis ipsum etiam lumen deficiat, eiusque defectu lusui finem accipiat, ludendi tamen voluntas non deficiat, sed potius tempus ita præcidi, & cla-

plum esse ægre ferant. Ita peccatores, nam fortuito mundi huius lusui sic addicti sunt, ita vitis indulgent, quamdiu vitæ huius fax durat, vt quamuis eadem exstinguatur, quamuis vita excidant; voluntatem tamen peccandi non exuant. *Voluissent*, inquit Gregorius, *sine sine viuere, vt sine sine possent in iniquitatibus permanere: & alibi, Ad magnam iustitiam pertinet iudicantis, vt nunquam careant supplicio qui nunquam voluerunt carere peccato.* Lib. 4. dial. Ecce & aliam rationem.

Omne peccatum singularem quandam includit malitiam, quia bonum id quod amissum est, valoris infiniti est: atque ita, vt supplicium illi æquiparetur, pœnaque respondeat culpæ, æquum est, vt in eodem pœna etiam infinita sit. Atqui non potest hæc esse infinita intensiue, vt loquuntur Theologi: neque enim creatura subiectum capax est ad huiusmodi pœnam sustinendam. igitur infinita vt sit extensiue, quoad tempus & eius dimensionem, necesse est. Ceterum rationis huius vim melius perspicietis, si consideraueritis Christi passionem, ad Patri æterno rigide & exacte vsquequaq; propter protoplasti delictum satisfaciendū, necessariam fuisse: hoc nempe peccatum erat infinitum, atque ideo requirebatur, vt qui eidem satisfaceret, infinitæ etiam esset potentia, vt ita vnum infinitum alteri quam maxime responderet. En tertiam.

Quæ ratio est mercedis meriti, eadem est & castigationis demeriti; contrariorum enim contraria est ratio: Atqui piorum meritum, quod non nisi temporale ac momentaneum est, æterna mercede compensatur, iuxta illud Ioan. 6. *Omnia qui videt filium, & cre. Ioan. 6. dit in eum, habet vitam æternam.* Necesse est igitur, demeritum impiorum; quamuis vnicō momento peractum sit, æterno supplicio expiari. An non hoc vobis verisimile videatur, & æquissimum? Quarta hæc sit.

Pœna, si Aristoteli credimus, intendi aut remitti secundum criminis admissi grauitatem debet: atque ideo sit vt qui principem aliquem offendit, grauius puniatur quam qui

qui plebeium aut triuialem. At quicumque peccat mortaliter, in Deum delinquit, cuius & violat præcepta, & gloriam profanat; cuiusque maiestas infinita est, ideo æterna & infinita supplicia subeat necesse est. Vnica hæc ad persuadendum ratio videtur esse quæ efficacissima; quæ etiam si sola foret, facile tamen persuadeat, nullam Dei in damnatorum castigatione iniustitiam, quin imo magnam eius æquitatem & misericordiam singulararem in eadem contineri. Ita namque hoc credo Domine, totoque vitæ meæ tempore libere profitebor, ac tibi iubilans accinam, *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum. Vltimam hanc statuo.*

Cuius causa æterna est, ipsum etiam æternum est & perpetuum. Quod hac similitudine probo: quamdiu namque fax aliquo in loco ardet, tamdiu quoque eiusdem lux & splendor, quæ ardoris effectus sunt, durabunt. At qui peccatum, quod tales in damnatis pœnas causatur, semper adhuc apud inferos perseverat, quia scriptum est: *Superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper.* Necesse est igitur & pœnas semper durare, ac proinde æternas esse: nam ut bene olim scripsit Bernardus, *Semper malum pœna comitatur.* Dic igitur, annon magni huius iudicis iudicia & decreta recta sunt? Ita profecto: ac proinde indefinenter psallam, *Iustus Dominus, & iustitias dilexit, æquitatem vidit vultus eius.*

IV.

Sed ut vnum alterius est causa, ita vna difficultas hic aliam parit, atque ut in hydra olim contigit, vna difficultate superata alia exurgit & pullulat scilicet. quandoquidem tormenta hæc perpetua sunt, qui fieri possit, ut corpora, quæ perennibus illis ignibus aduruntur, non consumantur, & in fauillas redigantur? Respondeo, insigne hoc omnipotentis Dei argumentum esse, quod exemplis variis manifestum faciam, & quidem è sacra scriptura depromptis.

Quomodo damnatorum corpora non consumantur.
Dan. I.

Quamuis tres illi pueri Hebræi, Sidrach, Misac, & Abdenago, longo tempore fornaci inclusi tenerentur, nunquam tamen eos flamma etiam ardentissima & voracissima, potuit adurere. Sed fuit hoc diuinæ omnipotentis opus, quæ aliquando præter com-

munem rerum ordinem, huiusmodi opera, non sine miraculo, permittit: aut potius signum, per diuinam potentiam, damnatorum corpora, ne ab edaci flamma consumantur, & in fauillas & cineres redigantur, posse conservari.

Nunquamne oculos coniecistis in rubum ^{Exod. 3.} illum ardentem, & tamen à flamma & consumptione immunem? animaduersione sane res hæc dignissima est, ac non exiguum miraculum; quod nimirum Moyses visionem magnam appellauit, & sane grandis visio fuit, videre per rubum sauientem flammam, eiusdem tamen virorem non emori, nec vel minimam spinam aduri. Hinc colligere Dei omnipotentiam licet, & discere, eum si rubum in media solitudine ab exustione tutum conservare potuerit, damnatorum cadauera exanguia & emedullata, licet à flammis circumvallata, tuta ab incendio facile conservare posse; vnde Bernardus, *Sicut ignis in inferno consumitur, ut semper reuertatur, sic tormenta aguntur, ut semper renouentur.* ^{Lib. Med. c. 5.}

Ipsa quoque rerum natura tot tamque variis nos id argumentis edocuit: quam multos enim in Asia, Africa, Europa, ac præsertim in Sicilia reperire est montes, qui perpetuo flammis eiaculentur, & in quibus ardor inclusus nunquam deficiat, sed nouo semper alimento è terræ visceribus exhalante nutriatur, & tamen ipsi non consumantur. Quis autem scit, an non hæc miracula in rerum natura Omnipotens superesse voluerit, ut hinc homines ediscerent, damnatorum apud inferos corporum sortem parem futuram? Et sane ipse Augustinus hinc argumentum sumpsit, hanc pœnarum & ignis perpetuitatem persuadendi: *Quidam, inquit, notissimè Sicilia montes, qui tanta diuturnitate temporis atque vetustate, usque nunc, & deinceps flammis astant, atque integri perseverant, satis idonei testes, non omne quod ardet absumitur: quibus docemur, non esse incredibile, ut hominum corpora sempiterno supplicio punitorum sine detrimento ardeant.* ^{Lib. 11. de ciuitate.}

Notum deinde etiam cuiuslibet est, Salamandra mandram, mediis licet in ignibus constitutam,

gnibus
vixit.

tutam, ab igne non absumi, sed eisdem enutriti & foueri. Hinc porro discamus, impios, velut Salamandras, in flamma infernali semper victuros, nec vnquam ab eadem absumendos? Vtitur hoc quoque exemplo idem qui supra Augustinus; Audite verba eius, *Sunt animalia profecto corruptibilia, quia mortalia, tamen in medijs ignibus viuunt.*

Dent. 29.

Psal. 48.

Obiectio.

Adhuc si magnus ille totius vniuersi Oeconomus, Hebraeorum in deserto Sinai commemorantium vestes quadraginta annorum spatio integras conseruauit, nec eorum calcamenta vetustate consumpta sunt; cur non eadem potestate damnatorum corpora, licet perpetuo amburantur, integra & a combustione immunia seruare poterit? Nemo dubitet: semper quidem a flamma torquebuntur, nunquam tamen ab eadem adurentur, aut in cineres redigentur. quod testimonio suo confirmat Psalmographus, dicens, *Mors depascet eos: nihil quippe diuinæ potentiae impossibile.* Peter forsitan aliquis, num corpora illa corruptioni obnoxia sint, nec ne. quidquid enim est contrariis constat, corrumpi potest; atqui corpora damnatorum eo modo composita sunt, quo nostra: igitur eodem etiam quo nostra, modo corrumpi queunt. Si enim corruptioni obnoxia non essent, hoc vel naturaliter, vel per gratiam contingeret; sed naturaliter id fieri nequit, quia sunt eadem quæ modo sunt; & multo minus per gratiam, quia omnis illis gloria & gratia ablata erit.

Corpora
damnato-
rum non
poterunt
corrumpi.

Dico igitur, ipsa damnatorum corpora vere incorruptibilia fore, idque ex natura: non quod aliquod incorruptionis principium habeant, sed prouenit hoc ex defectu primi mobilis, quod omnia solet corrumpere & in putredinem redigere. Notandum adhuc, contraria quæ sunt instar membrorum, partium & compagum, è quibus corpora nostra compacta sunt, non esse nisi secunda principia, & initia corruptionis: nam primum agens, quod naturam hanc destruit & demolitur, est ipse colorum motus: adeo ut præsupposito hoc motu, omnia quæ è contrariis composita sunt, necessario debeant corrumpi, nisi virtus quædam alia & causa

Tom. 4. Bess. Aduent.

sublimior obstaculum opponat. Atqui, vbi iudicio peracto primi mobilis motus cessauerit, contraria nullam penitus ex se corruptionem causari poterunt, atque ita corpora damnatorum non corrumpentur. Ita namque textus sacer habet, *n diebus illis quarent homines mortem, & non inuenient eam; & desiderabunt eam, & non inuenient eam; & mors fugiet ab eis.* Necesse quoque est, impios tum in corpore, tum in anima supplicii sempiternis exeruciari; scriptum namque est, *Ibunt in supplicium æternum.* At hoc fieri non posset si eorum corpora tandem deficerent & corrumpentur: quidquid enim corruptioni, idem & finitioni obnoxium est: atqui ipsa finitio è directo æternitati contraria est.

Apo. 9.

Matth. 25.

Hoc igitur in mente habeto peccator, hoc animo insculpe, æternitatem hanc semper ante oculos pone: tecum interdum dispice, quam graue sit ac miserum, in æternum grauissimis cruciatibus torqueri. Quid enim non faceres, quam pecuniam non persolueres, si necesse foret, angustiis toto vitæ tempore calceis indui, aut importunum muscæ in oculos aut faciem volatum, aut aspidum pulicis in aurette illationem tolerare, quo ab hac molestia, aut importuna vexatione liberareris? Quid non promitteres medico, si continua febris exeruciari deberes? quid non Principi, si terribilissimo semper carceri inclusus viuere; quo & sanitati & libertati restitui possis? Quid igitur erit, indefinenter & in æternum, apud inferos sine vlla spe grauissimis pœnis exeruciari? Dico tibi, si ad triginta, vel quadraginta tibi annos in lecto molli pluma suffulto cubandum esset, an non graue esset & molestum? quanto hanc molestiam pretio, qua mercede redimeres?

Quid erit igitur, in omne æuum, medias inter flammam, medijs in ignibus constitutum esse, sine fine ardere, sine spe relaxationis exeruciari? Quamobrem hæc in mente gere, & nunquam in Deum delinques.

At tu ò Seruator mundi, nostri miserere, nosque conserua, ne in diuinæ iustitiæ manus incidamus, nec ad tam horrenda supplicia

FF plicia.

plicia condemnemur. Quis enim a quo animo ferat, o Redemptor animarum, in æternum castigari, perennibus in suppliciis versari, perpetuo incendio apud inferos excruciaris? quis ita marmoreus, æneus, aut ferreus inueniatur, qui hæc omnia infracto animo perferat? tot noctes longissimas in continuo incendio versetur, tot annos hanc dæmonū & pœnarum violentiam sustineat, semper in ignibus iaceat, priuas candentes calcet, in iis extensus sit & sepultus: dæmones insultantes, torquentes, ad torquendum socios inuitantes noua tormenta commiscentes cernat: audiat quoque furias illas, conuitia, contumelias & opprobria euomentes? Quis, inquam, hæc omnia æquanimiter sustineat, quis non ad insaniam redigatur, quis habenas furoris non laxet? O æternitas, o æternitas! Tu igitur nos defende ac protege Domine, & loco æterni supplicii, ad æterna nos gaudia perducito: hoc scilicet est quod speramus, in hoc omnem nostram beatitudinem sitam arbitramur, ad quam nos deducat, & Pater & Filius, & Spiritus Sanctus Deus, qui in sæculorum sæcula est benedictus. Amen.

SABBATO.

DE INFELICI DAMNATORUM FORTE.

Partitio.

- I. Quod damnatorum extrema sit infelicitas.
- II. Suffragia fidelium damnatis nihil prosunt.
- III. De numero damnatorum.

Memorare nouissima tua, & maxime, quanta sit damnatorum apud inferos miseria & infelicitas, & in æternum non peccabis, *Eccles. 7.*

FIGURA.

Isa. 24. ISAIAS Propheta, qui tum lingua tum calamo octoginta annis Iudæorum Synago-

ga præfuit, cuiusque historia magis Evangelii quam prophetiæ speciem, vt quidem Hieronymus ait, præferebat; obsecrum aliquando carcerem descripsit, in quo variis captiui, omnis spe relaxationis priuati, detinebantur. Cum loci huius interpretes consulere, repeti veram hic damnatorum eorumque fortis imaginem proponi, qui nimirum læsæ diuinæ maiestatis rei carceribus infernalibus, omni solem amplius videndi, libertatisque adipiscendæ spe exclusa, mancipati sunt. O rem deplorandam, o sortem infelicem ac miseram! Ah vere calamitosos, quicumque ad hanc subeundam condemnati sunt! Hanc ipse hodierna die vobis audientibus latius exponam: modo linguæ verborumque meorum directori Spiritui Sancto, ad esse dicenti, & sacratissimæ Virgini intercessione succurere, non graue videatur. Antequam igitur ulterius prouehamur, ad caruota nostra dirigamus, dicentes vna voce:

AVE MARIA.

Neminem vestrum esse putem, Auditores, qui non commoueat, & ad commiserationem excitetur, dum tristem Sampsonis viri streauissimi casum legerit: quis enim non admiretur & obstupescat, cum fortissimum ducem à Philistiim captiuum abduci, ignominiaque affici videt, vt & eam ei toronderint, oculos eruerint, manus pedesque vinxerint, in pristinum eum compegerint, quo ita omnium ludibrium factus & spectaculum, hostium risui & sannis expositus, in amaritudine vitam terminaret? At si damnatorum sortem & calamitatem audieritis, statuetis profecto Sampsonis miserias calamitatesque pueriles & ludicras cum his si conferantur, videri. Quis namque admiratione audiat, videat, & credat, tot potentes & locupletes, opibus turgentibus, honoribus cumulatos, deliciis affluentibus, ad tantam miseriam redactos esse, vt à demonibus hostibus iuratis captiui abducti sint, voluptatibus priuati, intelligendi vispoliati, manus pedesque vincti: & æternarum pœnarum rotæ alligati, vt in miseris & ætu-